

Fauske kommune

Fauske, 23.06.2023

Dette brevet sendes på vegne av Naturvernforbundet i Nordland, BirdLife Nordland og NJFF Nordland.

Høringsuttalelse til søknad om endring av areal og biomasse ved lokaliteten Hundholmen, Fauske kommune.

Forum for natur og friluftsliv (FNF) Nordland er et samarbeidsnettverk for 14 natur- og friluftslivsorganisasjoner i regionen. Vårt mål er å ivareta natur- og friluftslivsinteressene i Nordland fylke ved å styrke og fremme organisasjonenes arbeid, være en møteplass for samarbeid og en arena for kompetansebygging for natur- og friluftslivsorganisasjonene med sitt virke i regionen. Medlemsmassen hos de tilsluttede organisasjonene er ca. 22 000 personer.

Viser til Wenberg fiskeoppdrett AS' søknad om endring av areal og biomasse ved lokaliteten Hundholmen i Fauske kommune. Vi er innforstått med at høringsperioden er over og fristen passert, men vi ber likevel om at vår uttalelse blir vurdert.

Bakgrunn

I søknaden står det at: «Årsaken til søknad om utvidelse av anlegget er først og fremst for å gi mer rom mellom merdene og for å skyve anlegget et lite stykke lenger ut i fjorden. Dette gjøres for å oppnå bedre miljøforhold, samt bedre fiskehelse og fiskevelferd. Som en del av arealendringen er det lagt inn en "midtrabatt" mellom de to rekkene med merder.

Dagens anlegg på lokaliteten er svært liten og består kun av to merder. Det er tillatelse til større anlegg og det foreligger anleggssertifikat, men for å få optimal drift har man valgt å gå bort i fra det tidligere tiltenkte anlegget og oppgradere til det som nå omsøkes. Fortøyningene er nå flere og det er lagt inn nødvendig forflåte i nordenden av anlegget.

I tillegg søkes det om økt MTB på lokaliteten. Dette er for å øke fleksibiliteten i driften av lokalitetene som driftes i samarbeid mellom Wenberg, Edelfarm og Salten Stamfisk i Skjerstadjorden.»

Påvirkninger på ville bestander av anadrom laksefisk i Skjerstadjorden

Salten Aqua har selv uttalt at det er indikasjoner på mer lakselus ved lokaliteten på Hundholmen. Og vi vet at lakseoppdrett i åpne merder, med rømming og spredning av lakselus, er av de største

trusselsfaktorene mot villaksen. I rapporten *Status for norske laksebestander i 2022*¹ står det at «*rømt oppdrettslaks, lakselus og infeksjoner knyttet til fiskeoppdrett er de største truslene mot villaks. Det gjennomføres ikke tilstrekkelige tiltak til å stabilisere eller redusere disse truslene.*». Med dette bakteppet så vil det være uansvarlig å legge til rette for økt oppdrettsvirksomhet i et område hvor lakselusa har bedre betingelser enn lengre inn i fjorden.

Hele Skjerstadvfjorden er oppholdssted for sjøørret og fjorden har lenge vært kjent for gode fangster og storvokst sjøørret. I den senere tid har imidlertid sjøørreten havnet under et sterkt press, med det resultat at det er blitt innført strengere fiskerestriksjoner i fjorden og i vassdragene. Og nylig ble det bestemt at Saltdalsvassdraget *stenges for laksefiske*² kommende sesong. Bestandene av anadrom laksefisk rundt Skjerstadvfjorden har store utfordringer.

Med bakgrunn i at oppdrett i åpne merder er hovedtrusselen mot anadrom laksefisk, og i et føre-var-perspektiv, så må det ikke legges til rette for økt produksjon fra åpne merder i Skjerstadvfjorden. Ut ifra miljøundersøkelser og utredninger som ligger til grunn for søknaden, så finner vi få vurderinger rundt konsekvenser på ville bestander av anadrom laksefisk som følge av økt lusepåslag på sjøørret i fjorden og utvandrende laksesmolt.

Også fra forskningens side så er det blitt advart mot mer oppdrett i Skjerstadvfjorden. Davidsen, J.G. & Kjærstad, G. 2020³ konkluderte med, sitat: «*Derfor blir den endelige vurdering at økt produksjon av oppdrettslaks i åpne anlegg i fjordsystemene vil ha middels til stor negativ betydning for sjøørret, sjørøya og villaks*». Og videre: «*For å unngå økt negativ påvirkning på vill laksefisk i fjordsystemene bør produksjonen benytte seg av teknologi som hindrer utveksling av patogener mellom oppdrettsfisk og vill fisk. Eksempler på dette er lukkede anlegg i sjøen eller anlegg på land*».

Av hensyn til de unike bestandene av anadrom laksefisk i Skjerstadvfjorden, så mener vi at Fauske kommune ikke kan legge til rette for økt produksjon av oppdrettslaks i åpne merder på lokaliteten Hundholmen.

Øvrige miljøpåvirkninger

Skjerstadvfjorden er en unik fjord med flere påviste naturtyper og naturverdier. Men den er fortsatt for dårlig kartlagt og trenger et skikkelig, helhetlig miljøoppfølgingsprogram. Truslene på økosystemet og naturverdier i Skjerstadvfjorden kommer fra mange kanter, eksempelvis fra spredte vann og avløp, avrenning fra gruvedrift, akvakultur og landbruk. Det viktigste er å iverksette tiltak for å gjøre noe med disse truslene.

Av rapportene vedlagt søknaden så kommer det frem at kunnskapen om påvirkningen fra de store utslippene av fosfor og nitrogen fra oppdrettsvirksomhet på koralldyr og svamp er mangelfull. Undersøkelser av hardbunnsamfunn har vist endret fauna opptil 200 meter fra anlegg og signifikante forskjeller ved anlegg sammenlignet med kontrollområder 1 km unna (Hansen et. al., 2011⁴). Det skal ikke mer enn 250 meter før det har påvist en klar reduksjon hos enkelte koraller og

¹ <https://brage.nina.no/nina-xmlui/handle/11250/3017420>

² [Miljødirektoratet åpner for begrenset fiske i flere vassdrag – men stenger Saltdalsvassdraget for fiske av laks | Statsforvalteren i Nordland](#)

³ [Oppdrett av laksefisk i åpne anlegg i Skjerstadvfjorden. Konsekvenser for villaks, sjøørret og sjørøye – NTNU Vitenskapsmuseet naturhistorisk notat 2020-6: 1-18.](#)

⁴ Hansen P.K., Bannister R., Husa V. (2011). Utslipp fra matfiskanlegg. Påvirkning på grunne og dype hardbunnslokalteter. Havforskningsinstituttet, Rapport fra Havforskningen nr. 21 – 2011. 26 s.

stor negativ konsekvens. Det vises til Tangen og Fossen (2012)⁵ som viser at det ikke kan utelukkes at koraller blir delvis begravde som følge av sedimentering. De negative konsekvensene kan være helt opp til 1000 meter unna.

Videre er det i det siste satt søkelys på tungmetallutslipp fra åpne oppdrettsanlegg. En fagfelleartikkel i *Tidsskrift for den norske legeforening*⁶ i fjor med overskriften «Høyt nivå av tungmetaller i krabbe» dokumenterte innhold av arsen, kadmium, kvikksølv og bly i fiskefôret som brukes i norsk oppdrett. Mye av dette havner i havmiljøet via fiskefaeces og föroverskudd. Siden dette er grunnstoffer, vil de aldri brytes ned i naturen, men hope seg opp i næringskjeden. Nå er disse tungmetallene påvist i krabber opptil 1 km fra oppdrettsanlegg og delvis i slike mengder at Mattilsynet har frarådet å bruke de til menneskemat. Artikkelen i legetidsskriftet avsluttet slik, sitat: «Hvis denne utviklingen fortsetter, vil all sjømat i fjordene bli helsefarlig og uspselig.»

Kunnskapsstatusen på sårbare arter og naturtyper, spesielt på dypt vann i fjordsystemene, er mangelfull. Etter vår mening så må varsomhetsplikten trå inn med det resultat at det ikke åpnes for et så stort, åpent anlegg med tilhørende stort organisk partikkelnedfall og tungmetallutslipp som dette. Risikoen for irreversibel skade på naturmangfoldet er stor og her må naturmangfoldlovens føre-var-prinsipp (§ 9) legges til grunn.

Important Bird Areas (IBA)

Det er naturlig å nevne nærheten til Saltstraumen og Skjerstadjorden IBA⁷ i forbindelse med denne søknaden. Mer om IBAet og grensene for IBAet finnes her:

- [Faktaark hos Birdlife International](#)
- [NOF-rapport 5-2015: Important Bird and Biodiversity Areas \(IBAer\) i Norge](#)

Dette er internasjonalt viktige fugleområder med registreringer av flere rødlistede fuglearter. Derfor må det tas spesielt hensyn til disse områdene og påvirkninger fra oppdrett (form av trafikk, støy og utslipp mv.) må ikke forekomme. Av nærliggende områder kan vi vise til Klungset og Røvika som blant annet er særlig viktige myteområder for fugler. Deler av Skjerstadjorden er også overvintringsområde av stor betydning. Klungsetvika (Fauske) og Mjønesbukta (Bodø) utmerker seg som særdeles viktig for fugler året rundt. Gruntvannsområdene ved Stokland og Stemland må også nevnes.

Konklusjon

Av hensyn til den kritiske situasjonen for bestandene av anadrom laksefisk i Skjerstadjorden med tilknyttede vassdrag, ser vi ingen grunn til å legge til for en virksomhet som står for hovedtruslene for bestandene.

Vi mener at det må gjennomføres forvaltningstiltak, inklusivt et helhetlig miljøoppfølgingsprogram i Skjerstadjorden og i vassdragene, som har til hensikt å bedre miljøsituasjonen.

⁵ Tangen S. og Fossen I. (2012). Interaksjoner mellom kaldtvannskoraller og intensivt oppdrett. Kunnskapsstatus og et første skritt mot en konsekvensanalyse. Møreforskning Marin Rapport nr. MA 12-10. 43 s.

⁶ [Høyt nivå av tungmetaller i krabbe | Tidsskrift for Den norske legeforening \(tidsskriftet.no\)](#)

⁷ [BirdLife Data Zone](#)

Når det gjelder hensynet til naturtyper, koraller og øvrige påviste naturverdier i influensområdet og Skjerstadvjorden for øvrig, så må føre-var-prinsippet legges til grunn. Kunnskapen om effektene er mangelfull, noe som tilsier at det ikke kan legges til rette for økt produksjon og oppdrettsvirksomhet i åpne merder ved lokaliteten Hundholmen.

Vennlig hilsen

Forum for natur og friluftsliv Nordland

Jens Egil Pedersen

Styreleder

Gisle Sæterhaug

Koordinator

